

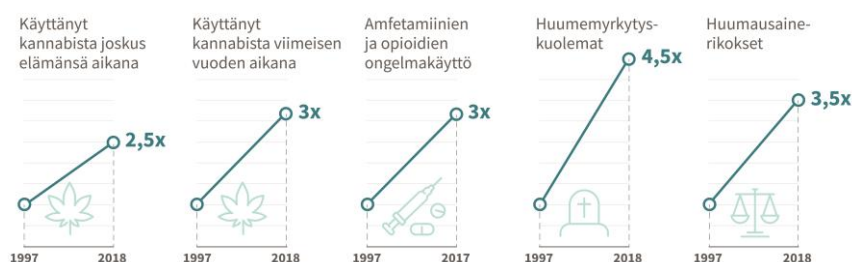

Katsaus ajankohtaiseen huumeilanteeseen – Huumeiden käyttö ja haitat ovat kasvaneet 2000-luvulla merkittävästi

PÄÄLÖYDÖKSET

- Huumeiden kokeilu, käyttö ja ongelmakäyttö ovat pääsääntöisesti lisääntyneet koko 2000-luvun.
- Huumeikuolemien määrä on lisääntynyt viime vuosina.
- Nuorten huumeita ongelmallisesti käyttävien määrä on lisääntynyt samoin kuin nuorten huumemyrkytyskuolemat.
- Huumeiden käyttöön liittyvä hoitoon hakeutuminen on lisääntynyt.
- Huumeisiin liittyvien tartuntatauti yleisyys on ollut pitkään vakaata.
- Huumerikokset ja huumaantuneena ajaminen ovat lisääntyneet viisi vuotta peräkkäin.

Vielä 1990-luvun alussa Suomessa käytettiin vähän huumeita läntiseen Eurooppaan verrattuna. Suomea suojaasi syrjäinen sijainti Itä-Euroopan kupeessa. Rajojen avauduttua sekä internetin mahdollistettua ideoiden sekä kulttuuristen virtausten nopeamman leviämisen ovat huumeiden käyttö ja haitat lisääntyneet koko 2000-luvun, joitakin tasaantumisasiäviä lukuun ottamatta.

Lähde: Huumeikyselyt, ongelmakäyttötutkimukset, oikeustoksikologia, THL; Tilastokeskus.

Kuvio 1. Huumeindikaattorien kehitys vuodesta 1997 vuoteen 2018

Viimeisen viiden vuoden aikana kaikki käytön ja haittojen indikaattorit lukuun ottamatta huumeiden pistokäytön yhteydessä leviäviä tartuntatauteja osoittavat tilanteen huonontuneen¹. Viimeisimmän arvon mukaan välittömät huumehaittakustannukset olivat 299–370 miljoonaa euroa vuonna 2016 (Päihdetilastollinen vuosikirja 2019).

Huumeikokeilut, käyttö ja ongelmakäyttö ovat lisääntyneet

Viimeisimmän Huumeikyselyn (2018) tulosten mukaan huumeiden kokeilu ja käyttö ovat edelleen yleistyneet. Kerran elämänsä aikana jotain huumetta kokeilleita oli 24 %, edellisen vuoden aikana 8 % ja viimeisen kuukauden aikana 3 % väestöstä (Kuvio 2).

Sanna Rönkä (toim.)

Henrikki Brummer-Korvenkontio

Teemu Gunnar

Pekka Hakkarainen

Sanna Kailanto

Karoliina Karjalainen

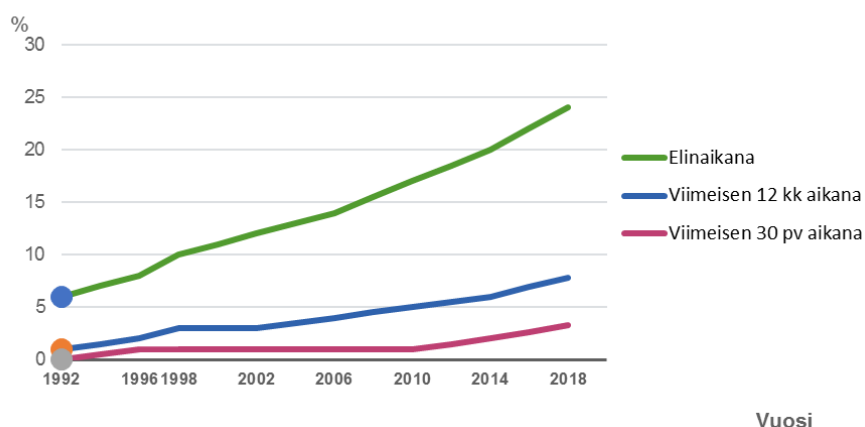
Pirkko Kriikku

Kristiina Kuussaari

Airi Partanen

Sähköpostit muotoa:
etunimi.sukunimi@thl.fi

¹ C-hepatiitti-tartunnat ovat pysyneet koko 2000-luvun korkealla tasolla.

Lähde: Huumeikysely, THL.

Kuvio 2. Jotain huumausainetta joskus elämän aikana, viimeisen 12 kuukauden aikana ja viimeisen 30 päivän aikana käyttäneiden osuudet suomalaisessa 15–69-vuotiaassa väestössä vuosina 1992–2018, %

Suomalaisten huumeikokeilut ovat nelinkertaistuneet 90-luvun alusta lähtien. Huumeiden kokeilu ja käyttö on tyypillisintä 25–34-vuotiailla. Heistä 45 % on kokeillut huumeita ainakin kerran elämän aikana. Tavallisin kokeiltu tai käytetty huume on kannabis, jota vuoden 2018 Huumeikyselyn mukaan on kokeillut noin neljäsosa (24 %) väestöstä. Kannabista lukuun ottamatta muiden huumeiden kokeilu ja käyttö on väestötasolla vähäistä ja jää alle viiteen prosenttiin. (Karjalainen, Pekkanen & Hakkarainen, 2020.)

Alaikäisten nuorten kannabiksen kokeilun ja käytön yleisyys on ollut pitkään vakaalla tasolla. Viimeisten tulosten mukaan kannabiksen kokeilu on kuitenkin lisääntynyt. Kouluterveyskyselyn mukaan kannabista elinaikanaan kokeilleiden osuus on hieman noussut vuodesta 2017, ja oli vuonna 2019 ammattikoululaisilla 20 %, lukiolaisilla 14 % ja peruskoululaisilla 9 % (Kouluterveyskysely 2019). Vuonna 2015 elinaikanaan kannabista kokeilleita yhdeksäsluokkalaisia poikia oli ESPAD-tutkimuksen mukaan 10 prosenttia ja tyttöjä 7 prosenttia, kun vuonna 2019 vastaavat luvut olivat 13 prosenttia pojilla ja 9 prosenttia tytöillä. Muita huumeita nuorista oli kokeillut vain 3 prosenttia, missä ei ole muutosta aikaisempaan. (Raitasalo & Härkönen 2019.)

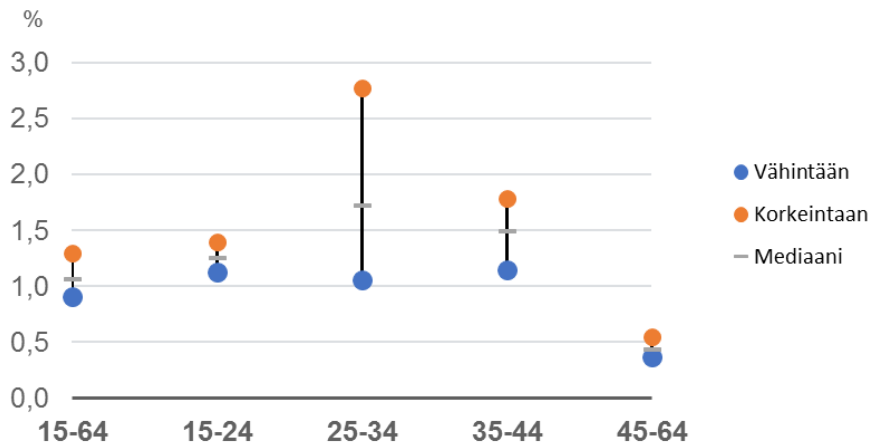
Tuoreimman arvion mukaan Suomessa oli 31 100–44 300 amfetamiineja ja opioideja ongelmallisesti käyttävää vuonna 2017. Väestöön suhteutettuna tämä tarkoittaa, että huumeita ongelmallisesti käyttäviä on 0,9–1,3 prosenttia kaikista 15–64-vuotiaista suomalaisista. Naisia huumeita ongelmallisesti käyttäviä arvioidaan olevan noin 8 500–11 900, eli vajaa kolmannes. Huumeiden ongelmallinen käyttö on yleisintä 25–34-vuotiailla ja toiseksi yleisintä 35–44-vuotiailla (Kuvio 3).

Näin katsaus tehtiin:

Suomen huumetilannetta seurataan usean indikaattorin avulla. Keskeiset avainindikaattorit ovat käytön yleisyys väestössä, ongelmakäytön yleisyys väestössä, huumeisiin liittyvät tartuntataudit, huumehoito ja huumeisiin liittyvät kuolemat. Näiden lisäksi 2010-luvulta lähtien on kehitetty jätevesiin perustuvaa epidemiologiaa huumeiden käytön kokonaistason mittaamiseksi.

Lisäksi tässä katsauksessa kartoitetaan huumetilannetta huumehaittakustannusten, ruiskuhuumejäämätutkimusten ja huumeisiin liittyvien rikostilastojen avulla.

Tiedot perustuvat THL:n tutkimuksiin ja tilastoihin sekä Tilastokeskuksen kuolemansy- ja rikostilastoihin.

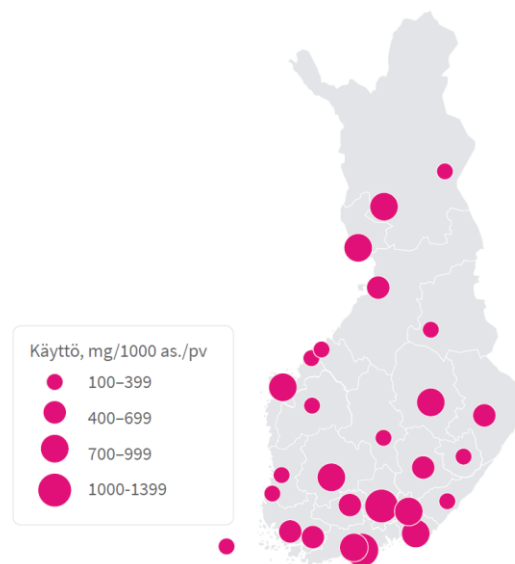

Lähde: Rönkä ym. 2020.

Kuvio 3. Huumeita ongelmallisesti käyttävien osuus väestöstä ikäryhmittäin vuonna 2017, %

Uusimmassa tutkimuksessa todettiin 15–24-vuotiailla ongelmallisen käytön yleisyyden kuitenkin olevan lähes yhtä yleistä kuin 35–44-vuotiailla. Vertailua edelliseen arvioon vuodelta 2012 hankaloittavat menetelmälliset erot. (Rönkä ym. 2020.)

Amfetamiinien käytön lisääntyminen viime vuosina näkyy myös jätevesitutkimuksissa, joiden avulla voidaan arvioida stimulanttien käytön tasoa väestössä. Lisäksi jätevesitutkimuksissa on havaittu kokaiinin käytön lisääntyminen. Tämä voi liittyä myös kokeilu- ja satunnaiskäytön lisääntymiseen, sillä Suomessa ei ole mainittavasti havaittu kokaiinin ongelmakäyttöä esimerkiksi pistämällä tai polttamalla. Jätevesitutkimukset ovat myös osoittaneet, että eri stimulanttien käytön taso vaihtelee paljon alueellisesti (Kuvio 4). (Jätevesitutkimus 2020.)

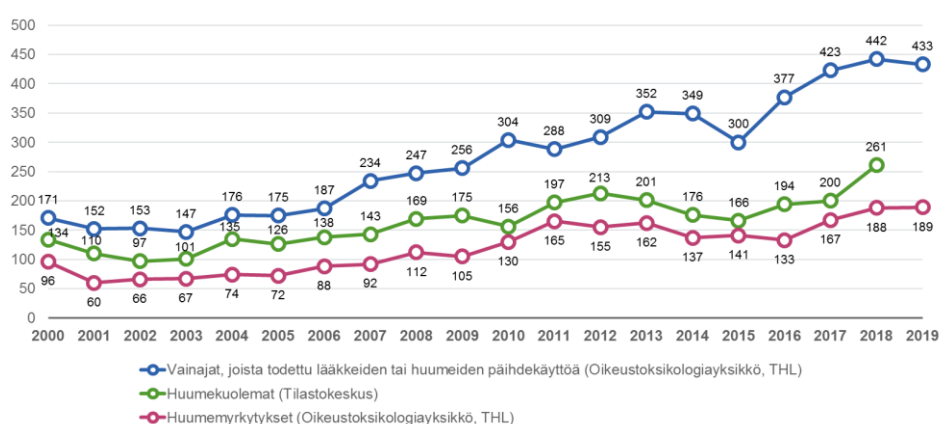
Lähde: Jätevesitutkimus 2020, THL.

Kuvio 4. Amfetamiinin, metamfetamiinin, ekstaasin ja kokaiinin käyttö maaliskuussa 2020 jäteveden puhdistamon toiminta-alueen väkilukuun suhteutettuna

Helsingissä toteutetuissa huumeiden pistokäyttöä mittaavissa ruiskuhuumejäätutkimuksissa yleisimmät löydetty aineet olivat buprenorfiini, amfetamiini ja metamfetamiini vuosina 2017, 2018 ja 2019. Suomen tilanne yleisimpien pistämällä käytettyjen aineiden osalta on tutkimuksen perusteella poikkeuksellinen moneen muuhun EU maahan verrattuna, jossa kokaiinin ja heroiinin käyttö on yleistä. (Ruiskuhuumejäätutkimus 2019; EMCDDA 2020.)

Huumekuolemien määrä on lisääntynyt viime vuosina

Välittömien huumekuolemien (peruskuolinsyynä huumeiden käyttöön tai riippuvuuteen viittaava diagnoosi tai huume yliannostus) määrä on lisääntynyt viime vuosina (Kuvio 5). Kun vuonna 2015 välittömiä huumekuolemia oli 176, vastaava luku oli 261 vuonna 2018. Sama kehitys on nähtävissä kun tarkastellaan huumemyrkytyskuolemia ja huumelöydöksiä vainajista. Huumemyrkytyskuolemia oli 189 vuonna 2019 ja huumelöydöksiä 433. (Tilastokeskus 2019; Huumetilanne Suomessa 2020.)

Lähde: Tilastokeskus; Oikeustoksikologia, THL.

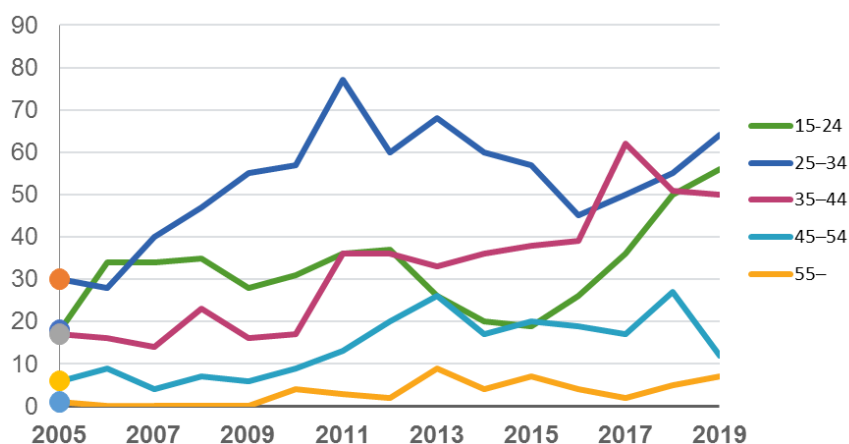
Kuvio 5. Huumekuolemien määrän kehitys 2000–2019

Huumemyrkytyskuolemat ovat Suomessa tyypillisesti usean aineen aiheuttamia myrkytyksiä, joissa tärkeimpänä löydöksenä on yleensä opioidi (useimmiten buprenorfiini), ja muina myrkytyksen aiheuttajana bentsodiatsepiiniryhmän lääkeaineita, gabapentinoideja ja/tai alkoholia (Kriikku ym 2020).

Huumelöydösten määrä kuolemansyyn selvityksen yhteydessä tehtävissä tutkimuksissa on kasvanut vielä välittömiä huumekuolemiakin jyrkemmin. Huumelöydösluvut eivät kuitenkaan suoraan kerro huumeiden yhteydestä kuolinsyyhyn, vaan osin heijastavat huumeiden käytön yleisyyttä väestössä. Tutkimuksen perusteella voimme kuitenkin arvioida, että kun huumeiden aiheuttamat välilliset kuolemat (muut tapaturma- ja tautikuolemat) lasketaan mukaan, on kuolemien määrä ainakin kolminkertainen suhteessa välittömiin kuolemiin (Rönkä ym. 2017).

Havaintoja nuorista

Sekä huumeiden ongelmakäytön että huumekuolemien kehityksessä on havaittavissa kehitys, jossa 15-24-vuotiaiden osuus on verrattain suuri huumeita ongelmallisesti käyttävistä ja menehtyneistä (Kuviot 3 ja 6). Tulokset ongelmakäytön ja huumekuolemien ikäjakaumista viittaavat siihen, että vaikka 15–24-vuotiaiden nuorten huumekokeilut väestötasolla ovat lisääntyneet vain maltillisesti, samaan aikaan on lisääntynyt joukko vastaavan ikäisiä nuoria, jolla on huumeiden ongelmakäyttöä vakavine haittoineen.

Lähde: Oikeustoksikologia, THL.

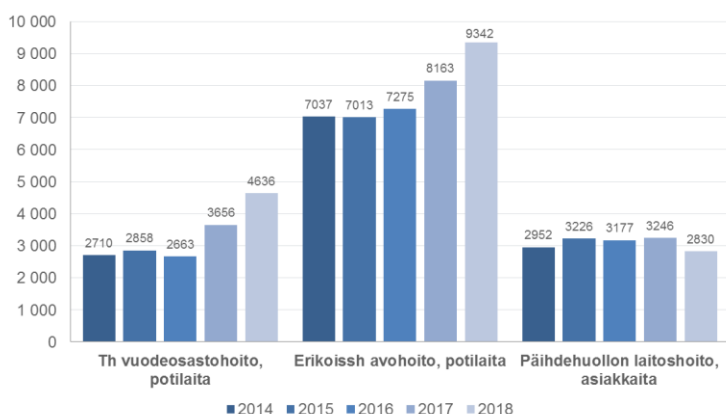
Kuvio 6. Huumeidenmyrkytyskuolemien määrän kehitys eri ikäluokissa 2005–2019

Hoitoon hakeutuminen huumesairauksien vuoksi on lisääntynyt

Huumesairauksien vuoksi terveydenhuollon, eli sairaaloiden ja terveyskeskusten, vuodehoidossa olleiden potilaiden ja hoitajaksojen määrä on lisääntynyt viimeisen viiden vuoden aikana (Kuvio 7). Lisääntyminen näkyy sekä päihdehäiriö- että myrkytysdiagnooseissa. Myös erikoissairaanhoidon avohoidossa huumesairauksien vuoksi hoidossa olevien asiakkaiden ja käyntien määrä on lisääntynyt viimeisen viiden vuoden aikana. Pääosa näistä käynneistä liittyy opioidikorvaushoitoon.

Sen sijaan sosiaalihuollon laitos- ja asumispalveluja koskevien rekisteritietojen mukaan päihdehuollon laitoshoidossa huumeiden ja sekakäytön vuoksi hoitoon hakeutuneiden asiakkaiden lukumäärä on pysynyt ennallaan. Kuitenkin heidän suhteellinen osuutensa päihdehuollon laitoshoidossa hoidossa olleiden kokonaismäärästä on kasvanut, koska päihdehuollon laitoshoidossa olevien kokonaismäärä on vähentynyt selvästi. Vuonna 2014 joka kolmas päihdehuollon laitoshoidossa oli hoidossa huumeiden, lääkkeiden tai sekakäytön vuoksi, kun vuonna 2018 heidän osuutensa oli kaksi viidestä (42 %).

Huumeiden vuoksi hoitoon hakeutuneiden määrä on kokonaisuudessaan kasvanut. Eri rekistereissä näkyvien huumesairauksien tai huumeongelmien hoidossa tapahtuneiden muutosten taustalla voi olla myös sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämisessä ja työnjaossa tapahtuneita muutoksia.

Lähde: Hilmo-rekisterit, THL.

Kuvio 7. Huumesairauksien vuoksi hoidossa olleet 2014–2018

Päihdehuoltoon hakeutuneiden asiakkaiden tyypillisimmät ensisijaiset ongelmapäihteet ovat opioidit (39 %), stimulantit (19 %) ja kannabis (18 %). He ovat myös keskimäärin hyvin huono-osaisia: 55 prosentilla on vain peruskoulututkinto, 50 prosenttia on työttömiä ja 18 prosentilla ei ole vakinaista asuntoa. (Päihdehuollon huumeiasiakkaat 2018.)

Korvaushoitopotilaat ja muut opioideja käyttävät ovat nuorempia kuin muut päihdeasiakkaat. Heillä on myös muita päihdeasiakkaita useammin huumeiden pistokäyttöä, laittomien päihteiden käyttöä ja eri päihteiden samanaikaista käyttöä. (Mäkelä ym. 2019.)

Viimeisin arvio opioidiriippuvuuden lääkkeellisessä korvaushoidossa olevien määrästä on vuodelta 2015. Tuolloin korvaushoidossa arvioitiin olevan noin 3 300 asiakasta. (Partanen ym. 2017). Uusi poikkileikkausselvitys vuoden 2019 tilanteesta on parhaillaan käynnissä.

Sosiaali- ja terveystalvissa päihteiden käytön takia asioivien päihteiden käytön profiili on muuttunut siten, että laittomia huumeita käyttäviä oli terveydenhuollossa, sosiaalipalveluissa ja päihdehuollon erityispalveluissa vuonna 2015 selvästi enemmän kuin vuonna 2007 (Kuussaari ym. 2019).

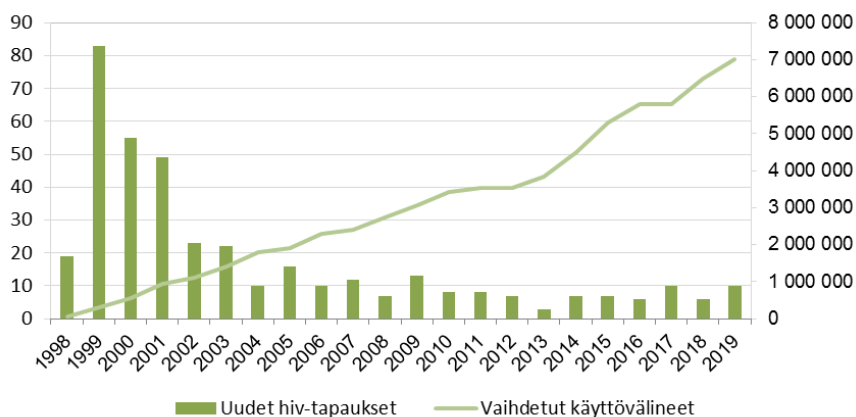
Huumehoidon tilanteesta on haastava saada kokonaiskuvaa useammasta syystä. Päihdepalvelujärjestelmä on sirpaloitunut, rekisterit eivät kata kaikkea huumehoitoa, ja rekisteritiedoissa on puutteita. Lisäksi asiakkaat käyttävät vuoden aikana erilaisia palveluja, ja kun eri palveluista on omat tilastonsa, ei asiakkaiden kokonaismäärää tai sen muutosta ole mahdollista arvioida luotettavasti.

Huumeisiin liittyvien tartuntatautien tilanne on ennallaan

Tartuntatautien tilanne on pysynyt vakaana koko 2000-luvun. Huumeiden pistokäyttöön liittyvien vuosittaisten uusien hiv-tartuntojen määrä on pysynyt hyvin vähäisenä vuosittuhannen vaihteen epidemian jälkeen: uusia tartuntoja on ollut alle 10 vuosittain 2010-luvulla (Kuvio 8). Vuoden 2019 alussa pääkaupunkiseudulla ilmeni lyhyessä ajassa neljä huumeiden pistokäyttöön käyttöön liittyvää uutta hiv-tartuntaa, mutta tilanne laantui eikä kehittänyt epidemiaksi.

Uusia C-hepatiittitartuntoja tartuntatautirekisteriin ilmoitetaan vuosittain noin 1200, joista valtaosa liittyy huumeiden pistokäyttöön (Tartuntatautirekisteri). C-hepatiitin hoidon yksinkertaistuttua ja hoidettavien määrän kasvaessa on THL:n nimeämä kansallinen hiv- ja hepatiittiasiantuntijatyöryhmä julkaissut keväällä 2019 C-hepatiitin hoitopolkusuosituksen, jonka tarkoituksena on hoitostrategian muuttaminen. C-hepatiitin hoito tulee toteuttaa pääasiallisesti paikoissa, joissa tartunnat todetaan: perusterveydenhuollossa, päihdepalveluissa (erityisesti vieroitus- ja korvaushoitoyksiköissä), vankiloissa sekä jatkossa myös pistämällä huumeita käyttäviä palvelevissa terveysneuvontapisteissä. (THL 2019.) Hivin esiintyvyyden pistämällä huumeita käyttävien keskuudessa arvioidaan olevan noin 1,5 % ja C-hepatiitin noin 56 % (THL 2014).

Vakaaseen tartuntatautitilanteeseen on vaikuttanut suotuisasti muun muassa huumeiden käyttäville suunnatut matalan kynnyksen terveysneuvontapisteet, joissa ruiskuja ja neuloja voi vaihtaa puhtaisiin. Vuonna 2019 ruiskuja ja neuloja vaihdettiin lähes 7 miljoonaa kappaletta.

Lähde: Tartuntatautirekisteri ja terveysneuvontapisteiden toimintatiedot, THL.

Kuvio 8. Pistosvälitteiset uudet hiv-tapaukset ja vaihdettujen ruiskujen ja neulojen määrä 1997–2019

Huumausainerikokset ovat lisääntyneet viisi vuotta peräkkäin

Huumeisiin liittyvät rikokset ovat lisääntyneet viimeiset viisi vuotta (Taulukko 1). Vuonna 2019 rikosten määrä lisääntyi noin 11 prosenttia verrattuna edelliseen vuoteen. Poliisin arvion mukaan huumeiden saatavuus on lisääntynyt internetin salattujen verkkojen kauppapaikkojen myötä. Yleisimmät huumeet ovat eri kannabistuotteet, amfetamiini, ekstaasi, buprenorfiini ja bentsodiatsepiinejä sisältävät lääkevalmisteet. Huumeiden salakuljetus ja levittäminen ovat pitkälti järjestäytyneiden rikollisryhmien hallussa. (Keskusrikospoliisi 2020.)

Taulukko 1. Viranomaisten tietoon tullut huumausainerikollisuus ja huumausainerikokset vankeusvankien päär rikoksena 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Huumausainerikokset yhteensä	23 410	25 082	27 777	29 140	32 307
Huumausainerikos	7 053	8 126	9 389	8 571	9 631
Huumausaineiden käyttörikos	15 183	15 711	17 069	19 284	21 074
Törkeä huumausainerikos	1 071	1 179	1 282	1 251	1 548
Huumausainerikoksen valmistelu	100	57	31	32	50
Vankeusvankien päär rikoksena huumausainerikos (%)	19	19	20	21	21

Lähde: Rikos- ja pakkokeinotilasto. SVT.Tilastokeskus; Rikosseuraamuslaitos.

Myös epäiltyjen huumaantuneena ajaneiden määrä on yli kaksinkertaistunut vuodesta 2012 vuoteen 2018. Vuonna 2012 epäiltyjä tapauksia oli 3863, kun vuonna 2019 niitä oli 9236. Samanaikaisesti alkoholirattijuopumusepäilyt ovat laskeneet lähesi 30 prosenttia. Yleisimmät aineet huumeisiin liittyvissä rattijuopumustapauksissa ovat amfetamiinit, kannabis, bentsodiatsepiinit ja buprenorfiini. (Keskusrikospoliisi 2020.)

Lähteet

EMCDDA (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction) (2020). European Drug Report. Trends and developments. https://www.emcdda.europa.eu/publications/edr/trends-developments/2020_en.

[11.11.2020]

Jätevesitutkimus (2020). Verkkojulkaisu: <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/jatevesitutkimus>. Haettu 4.11.2020.

Keskusrikospoliisi (2020). Huumaus- ja dopingainerikosliisuuden tilannekatsaus & Liikennejuopumustutkimusten vuositilastot.

Karjalainen K, Pekkanen N, Hakkarainen P (2020). Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet. Huumeaiheiset väestökyselyt Suomessa 1992–2018. Raportti 2/2002. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Kouluterveyskysely 2019. Verkkopalvelu: <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tutkimustuloksia/elintavat> Haettu 24.3.2020.

Kriikku E, Ojanperä I (2020). Alkoholimyrkytyskuolemat ovat vähentyneet, huumeakuolemat eivät. Suomen lääkärilehti 2020(3), 126–130.

Kuussaari K, Karjalainen K, Niemelä S (2019). Mental health problems among clients with substance use problems: a nationwide time-trend study. Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology

Mäkelä N, Partanen A, Alho H, Kuussaari K (2019). Opioidikorvaushoidossa olevien erottuminen muista päihteiden käytön takia asioivista. Lääkärilehti 9/2019 vsk 74, 545–549.

Partanen A, Alho H, Forsell M, Kotovirta E, Kuussaari K, Mäkelä N, Rönkä S, Selin J & Vormaa H (2017). Opioidikorvaushoito on laajentunut ja monimuotoistunut. Suomen Lääkärilehti 2017(72):2981–2985.

Päihdehuollon huumeasiakkaat 2018. Tilastoraportti 14/2020. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Päihdetilastollinen vuosikirja 2019. Suomen virallinen tilasto (SVT): Sosiaaliturva 2019. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Raitasalo K, Härkönen (2019). Nuorten päihteiden käyttö ja rahapelaaminen : ESPAD-tutkimus 2019. Tilastoraportti 40/2019. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Ruiskuhuumejäätutkimus (2019). Verkkojulkaisu: <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/ruiskuhuumejaamatutkimus>. Haettu 24.3.2020.

Rönkä S, Ollgren J, Alho H, Brummer-Korvenkontio H, Gunnar T, Karjalainen K, Partanen A, Väre T (2020). Amfetamiinien ja opioidien ongelmakäytön yleisyys Suomessa vuonna 2017. Duodecim 2020(8), 927-35.

Rönkä S, Karjalainen K, Vuori E, Mäkelä P (2015). Personally prescribed psychoactive drugs in overdose deaths among drug abusers: A retrospective register study. Drug and Alcohol Review, 34(1), 82–89.

Tartuntatautirekisteri. Tilastotietokanta. <https://www.thl.fi/ttr/gen/rpt/tilastot.html>

THL (2014). Ruiskuhuumeiden käyttöön liittyvä terveystutkimus. Julkaisematon.

THL (2019). C-hepatiitin hoitopolku. Maksasairaudesta hoidosta infektion eliminaatioon. Ohjaus 4/2019. Kansallinen hiv- ja hepatiittiasiantuntijaryhmä. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. <https://www.julkari.fi/handle/10024/138094>

Tilastokeskus (2019). Suomen virallinen tilasto (SVT): Kuolemansyyt. Verkkojulkaisu: http://www.stat.fi/til/ksyyt/2018/ksyyt_2018_2019-12-16_tie_001_fi.html. Haettu 24.3.

Muuta kirjallisuutta

Rönkä, S. & Markkula, J. (toim.)(2020) Huumeilanne Suomessa 2020. Raportti 13/2020. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki.

Tämän julkaisun viite:

Rönkä S, Brummer-Korvenkontio H, Gunnar T, Hakkarainen P, Kailanto S, Karjalainen P, Kriikku P, Kuussaari K, Partanen A (2020). Katsaus ajankohtaiseen huumeilanteeseen – Huumeiden käyttö ja haitat ovat kasvaneet 2000-luvulla merkittävästi. Tutkimuksesta tiiviisti 33/2020. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
thl.fi | @THLorg

ISBN 978-952-343-592-6 (verkko)

ISSN 2323-5179 (verkko)

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-592-6>